

Pomiar rozwoju zielonej gospodarki na poziomie lokalnym

Dr Joanna Godlewska
Politechnika Białostocka, Wydział Zarządzania

Konferencja Naukowa *Spójność społeczna, gospodarcza i terytorialna a zrównoważony rozwój. Istota, znaczenie oraz zakres monitorowania*, Białowieża, 11-12 września 2017

Plan prezentacji

1. Wprowadzenie
2. Zasady zielonej gospodarki
3. Wskaźniki zielonej gospodarki na poziomie globalnym
4. Potrzeby i problemy tworzenia wskaźników zielonej gospodarki na szczeblu lokalnym
5. Wnioski

Wprowadzenie

1. Rozwój zrównoważony – koncepcja o wymiarze globalnym (teoretyczna koncepcja makroekonomiczna)
2. Zielona gospodarka
 - bardziej skuteczna w realizacji na niższych szczeblach zarządzania (bardziej praktyczny wymiar)
 - odpowiedź na globalne problemy w sferze środowiskowej, ekonomicznej i społecznej
 - gospodarka, która wpływa na **wzrost dobrobytu ludzi i równości społecznej**, jednocześnie **zmniejszając zagrożenia środowiskowe i niedobór zasobów naturalnych**

Zasady zielonej gospodarki

(Rio+20)

1. Jest ona środkiem do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju
2. Tworzy zielone miejsca pracy i zapewnia odpowiednie warunki pracy
3. Cechuje się efektywnością energetyczną i zasobową
4. Respektuje ekologiczne granice planety
5. Wykorzystuje zintegrowane podejście w podejmowaniu decyzji
6. Cechuje się sprawiedliwością międzyregionalną i międzypokoleniową
7. Chroni bioróżnorodność i ekosystemy
8. Redukuje biedę oraz zapewnia dobrobyt, źródła utrzymania i ochronę socjalną
9. Promuje demokratyczny, partycypacyjny i przejrzysty sposób rządzenia
10. Internalizuje koszty zewnętrzne

Wskaźniki zielonej gospodarki na szczeblu globalnym i narodowym

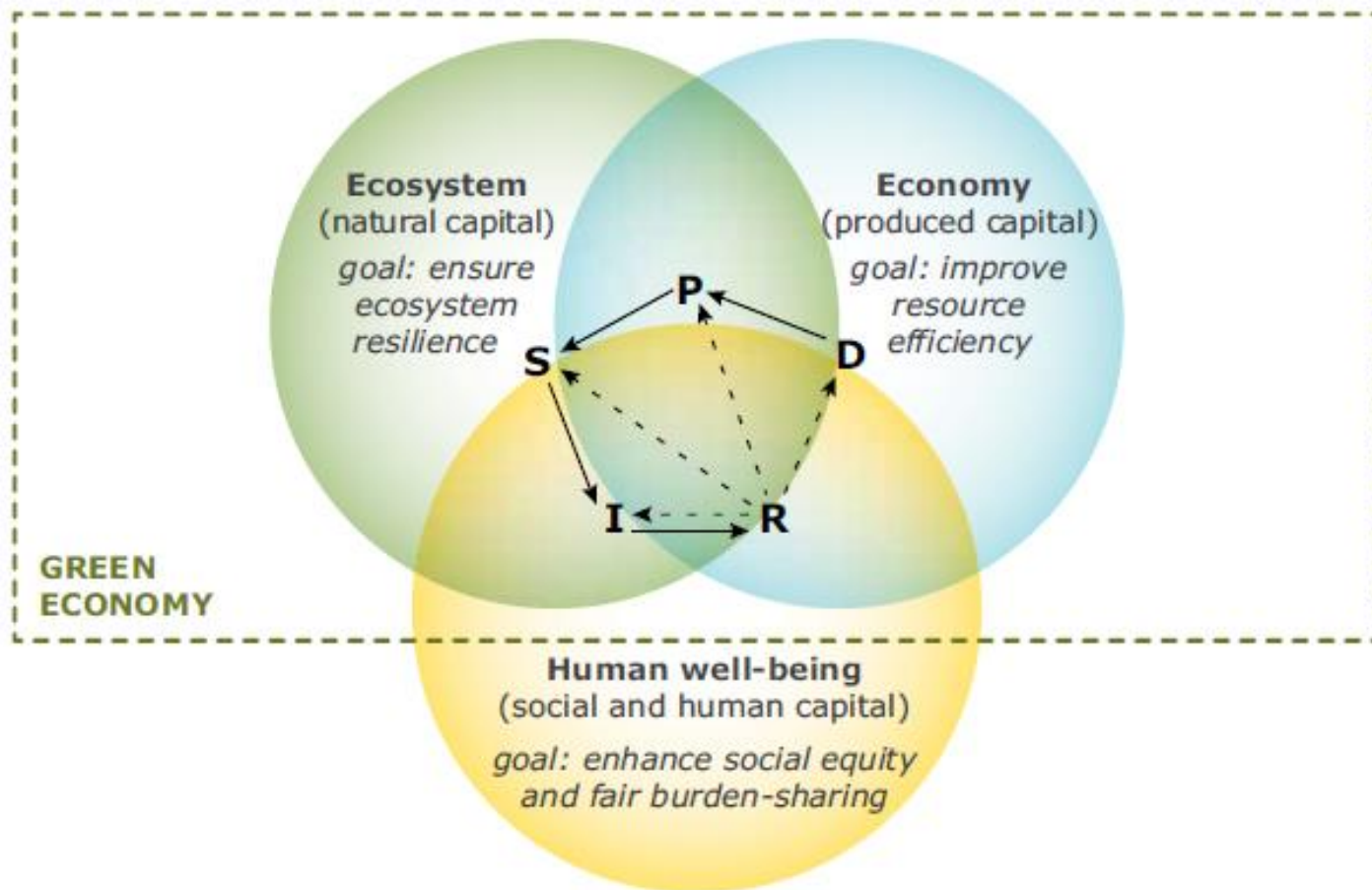
1. Program Środowiskowy Narodów Zjednoczonych (UNEP) - *Measuring Progress towards an inclusive Green Economy* (2012)
2. Europejska Agencja Środowiska (EEA) - *Environmental Indicator Report* (2013)
3. Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) - *Towards Green Growth: Monitoring Progress. OECD Indicators* (2011)
4. Global Green Growth Institute (GGGI), Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), Program Środowiskowy Narodów Zjednoczonych (UNEP) i Bank Światowy - *Moving towards a Common Approach on Green Growth Indicator* (2013)
5. GUS i US w Białymstoku, *Wskaźniki zielonej gospodarki w Polsce* (2016)

Podział wskaźników zielonej gospodarki

- **D** - *driving force* – siły napędowe rozwoju społeczno-gospodarczego
- **P** – *pressure* – zmiany wywołujące presję na środowisko
- **S** – *state* – zmiany w stanie środowiska
- **I** – *impact* - wpływ na społeczeństwo
- **R** – *response* - reakcje społeczne i polityczne

Wskaźniki DPSIR w zielonej gospodarce

[EEA, 2013]

**Kluczowe grupy zasobów
mające wpływ na dobrobyt
społeczeństwa**

Zasoby żywnościowe

Zasoby wodne

Zasoby energetyczne

Zasoby mieszkaniowe

Wskaźniki w zależności od stopnia zaawansowania polityki zielonej gospodarki [UNEP 2012]

- 1. Etap początkowy: zagadnienia i cele środowiskowe** (zmiany klimatu, gospodarowanie ekosystemami, efektywność zasobów, chemikalia i gospodarka odpadami)
- 2. Etap pośredni: Działania z zakresu polityki zielonej gospodarki** (zielone inwestycje, zielona reforma podatkowa, wycena efektów zewnętrznych i wycena wartości usług ekosystemów, zielone zamówienia publiczne, szkolenia z zakresu zielonych zawodów)
- 3. Etap końcowy: Wpływ polityki zielonej gospodarki na dobrobyt i równość społeczną** (zatrudnienie, wydajność sektora usług i towarów związanych z ochroną środowiska (EGGS), bogactwo, dostęp do zasobów, zdrowie)

Wskaźniki zielonej gospodarki w Polsce (GUS 2016)

Główne obszary monitorowania:

1. **Kapitał naturalny** (stan środowiska)

- Bioróżnorodność i stan ekosystemów (bioróżnorodność, użytkowanie gruntów)
- Zasoby odnawialne (zasoby leśne i zasoby wody słodkiej)
- Zasoby nieodnawialne (surowce mineralne)

2. **Środowiskowa efektywność produkcji** (środowisko-gospodarka)

- Zasoby (gospodarowanie wodą, krajowe zużycie materiałów, gospodarowanie odpadami, bilanse azotu i fosforu)
- Energia (gospodarowanie energią, energia odnawialna)
- Gazy cieplarniane (emisje gazów cieplarnianych)

Wskaźniki zielonej gospodarki w Polsce (GUS 2016)

3. Środowiskowa jakość życia ludności (środowisko-społeczeństwo)

- Stan środowiska a zdrowie ludzi (gazowe i pyłowe zanieczyszczenia powietrza, hałas)
- Usługi środowiskowe (dostęp do wody pitnej, oczyszczanie ścieków komunalnych, obszary zielone)

4. Polityki gospodarcze i ich następstwa (instrumenty oddziaływania na gospodarkę i społeczeństwo)

- Rolnictwo (gospodarstwa ekologiczne)
- Ochrona środowiska (nakłady na ochronę środowiska)
- Podatki (podatki związane ze środowiskiem)

Wymagania wobec wskaźników zielonej gospodarki

- naukowo uzasadnione i wiarygodne
- proste w konstrukcji i łatwe w interpretacji
- o odpowiedniej czułości
- zdolne do ukazywania trendów rozwojowych
- łatwo dostępne przy rozsądnej relacji korzyści do kosztów
- właściwie udokumentowane
- uaktualniane regularnie zgodnie z wiarygodnymi procedurami
- weryfikowane i doskonalone wraz z postępem rozumienia zielonej gospodarki
- umożliwiające porównania jednostek w czasie i przestrzeni
- **na poziomie lokalnym:** dostosowane do uwarunkowań lokalnych i odzwierciedlające potrzeby mieszkańców

Wskaźniki zielonej gospodarki na szczeblu lokalnym – stan obecny

Kluczowy obszar zielonej gospodarki	Wskaźnik	Dostępność danych w BDL
energia odnawialna	<ul style="list-style-type: none"> Energia ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto Biopaliwa w zużyciu paliw w transporcie Samowystarczalność energetyczna Nakłady na środki trwałe w zakresie niekonwencjonalnych źródeł energii 	nie nie nie nie
efektywność energetyczna w budynkach	-	-
transport zrównoważony	<ul style="list-style-type: none"> Przewozy intermodalne ładunków transportem kolejowym normalnotorowym Emisja zanieczyszczeń powietrza przez środki transportu Średnia emisja CO₂ na kilometr z nowych samochodów 	nie nie nie
infrastruktura ekologiczna	<ul style="list-style-type: none"> Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków Przydomowe oczyszczalnie ścieków na 1000 mieszkańców nie korzystających z sieci kanalizacyjnej 	tak nie
rolnictwo zrównoważone i ekologiczna produkcja	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia gospodarstw ekologicznych Odsetek powierzchni ekologicznych użytków rolnych Odsetek płatności dla rolnictwa ekologicznego w ramach programu rolnośrodowiskowego 	nie nie nie

Wnioski

1. Zielona gospodarka jest przedmiotem zainteresowania i badań na poziomie globalnym i krajowym. Ze względu na jej istotę i praktyczny wymiar temat ten powinien być też rozpoznany dla poziomu lokalnego.
2. Skuteczne wdrażanie zasad zielonej gospodarki i monitorowanie jego przebiegu umożliwiają wskaźniki szczegółowe.
3. Pozytywnie należy ocenić podejmowane próby tworzenia wskaźników zielonej gospodarki na poziomie krajowym.
4. Brak jest opracowanego zestawu wskaźników zielonej gospodarki dla poziomu lokalnego. Istnieje potrzeba określenia i uporządkowania teoretycznych podstaw zielonej gospodarki dla szczebla lokalnego.
5. Przy opracowaniu zestawu wskaźników zielonej gospodarki na poziomie lokalnym należałoby wykorzystać bogate doświadczenia tworzenia wskaźników rozwoju zrównoważonego.

Dziękuję za uwagę

Joanna Godlewska

e-mail: j.godlewska@pb.edu.pl